

Brangūs Marijampoliečiai, mes turime nuostabų miestą!

Sveikinu visus mus, švenčiančius 229-ąjį mūsų miesto gimtadienį - prisimenant, kad vasario 23 dieną Marijampolei buvo suteiktos miesto teisės.

Sveikinu ir prašau: visada prisiminkime, kad gimtadienis, kaip ir Motinos, ir Tėvo diena, turėtų būti kiekvieną dieną, nes mes turime siekti mylėti, saugoti, gražinti šį miestą kasdien, o ne tik vieną dieną per metus.

Šv arkangelo Mykolo bazilikos klebonas Giedrius Juozas BAKŪNAS MIC

Kunigo išvalgas skaitykite 3 psl.

Griežto režimo viešoji įstaiga Marijampolės ligoninė

Daugiau 7 psl.

Mūsiškė tarp populiariausių

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos informacija. Praėjusią savaitę pasibaigus žiemos priėmimui į profesines mokyklas, priimta 1 040 norinčiųjų įgyti rinkoje paklausią profesiją. Palyginti - 2020 m. žiemos priėmimo metu buvo priimta 515 asmenų.

Populiariausi tarp stojančiųjų buvo Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centras (129), profesinio mokymo centras „Žirmūnai“ Vilniuje (115), Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centras Kaune (97), Marijampolės profesinio rengimo centras (83).

MIESTO LAIKRAŠTIS

NEMOKAMAI ir www.miesto.lt

2021 m. vasario 25 d. Nr. 4 (1753)

Nauji „Tele2“ pasiūlymai: nuolaidos neribotam internetui ir galimybė laimėti puikius prizus

Dirbant ir mokantis namuose ypatingai svarbus greitas ir kokybiškas interneto ryšys. „Tele2“ parengė daug naujų išskirtinių pasiūlymų neribotam internetui. Jais jau dabar galite pasinaudoti operatoriaus internetinėje parduotuvėje www.tele2.lt.

Neribotas „Tele2 Laisvas internetas“ – vos 9,99 Eur/mėn.

Nevaržykite savęs – naudokitės internetu su visiškai neribotais duomenimis ir neribojamu interneto greičiu. Turint tris ar daugiau numerių „Tele2“ tinkle ir pasirašius 24 mėn. sutartį, neribotą „Tele2 Laisvą internetą“ galite įsigyti už ypatingą kainą – vos 9,99 Eur/mėn. Pasiūlymas galioja vasario 18-28 d.

Išmanieji daiktai už 1 Eur

Atnaujinkite savo namus su išmaniaisiais įrenginiais vos už 1 Eur. Šiuo metu, įsigyjant neribotą GB „Tele2 laisvo interneto“ planą už 17,90 Eur/mėn., galite išsirinkti vieną iš siūlomų išmaniųjų daiktų už simbolinę 1 Eur kainą.

Pavyzdžiui, puikų namų pagalbinką, siurbiantį ir plaunantį dulkių siurbli – robotą „Xiaomi Mi Robot Vacuum Mop Essential“. Muzikos mėgėjai galės rinktis belaidę garso

kolonėlę „JBL Charge 4“. Su šiuo pasiūlymu taip pat galėsite įsigyti pažangų interneto modumą „Huawei B535“. Daugiau išmaniųjų įrenginių pasiūlymų ieškokite www.tele2.lt

Pasiūlymas galioja sudarius sutartį 12 arba 18 mėn. terminui be įrangos arba sudarius sutartį 24 mėn. terminui su įranga ir mokant jos kainą dalimis. Pasiūlymas galioja vasario 18-28 d.

„Tele2 Laisvas internetas“ ir planšetė – tik 9,99 Eur/mėn.

Dairotės naujos planšetės? Pasinaudokite išskirtiniu „Tele2“ pasiūlymu. Lengvą, patvarų ir ryškų planšetinį kompiuterį „Huawei MediaPad T5 4G“ (2 GB + 32 GB) kartu su 25 GB „Laisvu internetu“ dabar galite įsigyti už 9,99 Eur/mėn. Pradinė įmoka – vos 1 Eur.

Planšetinio kompiuterio pasiūlymas galioja užsisakant „Laisvo interneto“ 25 GB planą ir pasirašant 24 mėn. paslaugų sutartį bei 24 arba 36 mėn. įrangos išsimokėjimo sutartį. Planšetės kaina perkant be sutarties – 159 Eur.

Laimėkite naują „Xbox“ ir kitus vertingus prizus

Geras interneto ryšys reikalingas ne tik darbui ar mokslams, bet ir pramogoms, pavyzdžiui, linksmiems vakarams su įdomiais filmais, se-

rialais, laidomis ar sporto transliacijomis. Tai suderinti paprasta. Rinkitės neribotą „Tele2 Laisvo interneto“ planą kartu su vienu iš trijų išmaniosios televizijos „Go3“ paketų ir laimėkite puikių prizų visai šeimai.

Užsisakius interneto ir televizijos planą, turėsite galimybę laimėti žaidimų konsolę „Xbox S Series“ (512 GB), dvi konsoles „Xbox One S“ (1 TB) arba tris belaides ausines „JBL Duet“. Daugiau apie tai kaip dalyvauti žaidime: <https://tele2.lt/privatiems/laimekite-xbox>

Interneto ir televizijos paketo kaina prasideda nuo 19,90 Eur/mėn. Prie kiekvieno paketo suteikiama papildoma dovana – 2 mėn. nemokama elektroninio žurnalo „Žmonės“ prenumerata.

Pasiūlymas galioja pasirašant 24 mėn. sutartį. Modemo kaina į pasiūlymą neįskaičiuota ir

Nuo
9.99
€/mėn.

**TELE2 LAISVAS
INTERNETAS
SU NERIBOTAIS GB**

prasideda nuo 2,5 €/mėn.

Daugiau informacijos apie pasiūlymus ir akcijas sužinosite www.tele2.lt arba paskambinę telefonu 117. Įrenginiams papildomai taikomas vienkartinis laikmenos mokestis. Pasiūlymų laikas ir įrenginių skaičius ribotas.

Degalinėje, adresu Prienu r., Grigaliūnų k. 11

DEGALAMS

-10 ct/l

KAVAI, DEŠRAINIAM, SUMUŠTINIAMS

-50%

Nuolaidos galioja su Viada Plus kortele ar Viada programėle. Nuolaidos ir specialūs kainų pasiūlymai su šiais pasiūlymais negalioja.

NEMOKAMA „Miesto laikraštis“ (ISSN 1822-5667) leidžia UAB „Regionas“ (įmonės kodas 122210251, 92 proc. akcijų priklauso UAB koncernui „Alga“). 2021 metais laikraštis leidžiamas du kartus per mėnesį. Redakcijos adresas Kauno g. 15 (6 kab., II a.), LT-68178 Marijampolė, tel. 8-605 99998, el.p. miesto@miesto.lt. Vyriausiasis redaktorius Vytautas Žemaitis, el.p. zemaitis@miesto.lt, reklamos vadovė Inesa Kazlauskienė, tel. 8-605 99998, el.p. reklama@miesto.lt, vyriausioji dizainerė Kristina Budrienė. Šio numerio tiražas 8 000 egz. Spausdina spaustuvė Ignatkose (Balstogė, Lenkija). Užsakomųjų straipsnių pavadinimai – pasvirusiu šriftu. Už reklamos ir užsakomųjų straipsnių turinį atsako užsakovas.

*Kitas numeris
išeis
kovo 4 d.*

Brangūs Marijampoliečiai, mes turime nuostabų miestą!

Atkelta iš 1 p.

Dažnai eidamas dešine Marijampolės bazilikos nava (šoninė bažnyčios dalis) - nuo pagrindinio altoriaus didžiųjų durų link - (toje dalyje pasirinkau turėti klausyklą, kurioje klausau išpažinčių) pakeliu akis ir matau iškilų Prienų seniūno žmonos grafienės Pranciškos Butlerienės biustą. Man rodos, biustas kiek per mažai išreiškia šios dvasingos ir iškilios moters būdą. Galime pastebėti tik tai, kad jos žvilgsnis, pagautas biustą kūrusio menininko, žvelgia tolyn, lyg į ateitį. Tai primena, kad kažkada ji turėjo svajonę. Gal ji buvo viena iš daugelio, gal - tarp svarbiausių jos gyvenime, o gal - giliausias dvasios troškimas. Kas gali žinoti? Vis dėlto, šio troškimo vedama ji XVIII a. viduryje į žemės kampilį, kurį šiandien va-

diname Marijampole, pakvietė kunigus marijonus. Akivaizdu, kad giliai tikinti moteris buvo susirūpinusi savo pavaldinių sielovada. Ar ši iškili asmenybė galėjo įsivaizduoti, kokius vaisius duos jos užmojis? Įdomu, ką šiandien, žvelgdama iš dangaus į šį miestą - mūsų Marijampolę - mąsto gerbiama grafienė Pranciška?

Buvau pakrikštytas šioje bazilikoje ir tai suteikė malonę tikėti ir įstoti į Marijonų vienuoliją, o po daug metų - grįžus iš Argentinos (ten kurį laiką gyvenau) - būti paskirtam šios parapijos klebonu ir gyvai paliesti bazilikos sienas, kurios kvėpuoja istorija: marijonų vienuolių, jų sielovados ir dvasingumo sklaidos (spaustuvė, gimnazija), Marijampolės miesto.

Netikiu, kad mano įstojimas į Marijonų vienuoliją ir skyrimas bazilikos klebonu buvo

vien sutapimai. Esu tikras, kad tai malonė, kurią šiandien turiu branginti ir saugoti, ir kurią ne kartą išbando šis pandemijos laikotarpis.

Kai tenka kalbėti apie pašaukimą, dažnai sakau, kad pats Dievas vedė ten, kur Jis norėjo: Avellanedos mieste, Buenos Airėse, buvo ir daugiau vienuolijų, bet tam tikri kasdienybės veiksniai atvedė būtent į Marijonų. Gal dėl to, kad išgyvenau gilų pamaldumą Švč. Mergelei Marijai? Nežinau. Žinau viena: Aušros vartų Švč. Mergelei Marijai dedikuota bažnyčia Avellanedos mieste man buvo gabalėlis Lietuvos: Šiluvos Mergelės Marijos altorius, Šv. Kazimiero, o ypač palaimintojo Jurgio Matulaičio statula priminė gimtą miestą ir žadino norą gilintis pačiam ir dalintis su tais, kurie meldėsi Buenos Airėse į „mūsų šventuosius“.

Marijampolė, marijonai, marijampoliečiai - koks galėtų būti ryšys tarp šių giminingų žodžių? Tai yra istorijos dalis, mūsų miesto pamatai visiems - ir tikintiems, ir mažai tikintiems. Juk viskas galėjo būti ir kitaip. Visų pirma, be grafienės Pranciškos Butlerienės troškimo tikriausiai šioje vietoje nebūtų nei Marijampolės, nei marijonų, nei marijampoliečių. Gal būtų atsiradęs kitas miestas, kitos vienuolinės bendruomenės, kiti žmonės. Kas būtų buvę - tik Dievas žino.

Mažoji bazilika šiame mieste buvo ir šiandien yra malonės šaltinis, kaip tik tai, ko ir siekė grafienė. Net tada, kai komunistiniu laikotarpiu kitos bažnyčios mieste buvo uždarytos, ši parapija priglaudė šimtus parapijiečių. Prisimenu, dar būdamas vaikas - netikintis / mažai tikintis - ne kartą mačiau, kaip švenčių metu

bažnyčioje netilpę marijampoliečiai užpildydavo visą šventorių ir niekas to nesugebėjo uždrausti. Čia ir yra jungtis tarp Marijampolės, marijonų ir marijampoliečių - gili Dievo malonė skleidimosi istorija.

Kas iš mūsų nepažįsta „baltosios bažnyčios“? Ir tikintys, ir mažai tikintys žino, kur ji yra. Daugelis jos neatpažįsta kaip Šv. Arkangelo Mykolo bazilikos, bet kaip „baltąją bažnyčią“ - tikrai visi.

Šiandien Dėkoju Dievui už kaimyninių parapijų klebonus, su kuriais drauge darbuojamės sielovadoje, kad šis miestas - Marijampolė ir jo gyventojai - marijampoliečiai - prisipildytų tos malonės iš Dievo, kuri padeda mums kurti ir dar labiau puošti šį labai gražų miestą. Ir tai liudiju ne aš, bet atvykstantieji iš svetur.

Antrasis Marijampolės burmistras ir jo sūnus

Rimvydas URBONAVIČIUS, Kauno regioninio valstybės archyvo Marijampolės filialo vedėjas. Su mumis susisieki antrojo Marijampolės burmistro (po Lietuvos valstybės atkūrimo) Juozo Siručio (1887- 1929) anūkas Stasys. Jis perdavė pluoštą dokumentų apie senelį ir tėvą Stasį (1911-2004), kuris buvo diplomatas,

Kolumbijos lietuvių visuomenės veikėjas.

1914 metais prasidėjus I Pasauliniam karui, J. Siručio žmona Izabelė su vaikais: šešerių metų Kaziu ir ketverių Stasiu traukiniu evakavosi į Rusiją. Šeimos galva Juozas, kaip prisimena giminaičiai, jau buvo Rusijoje - čia užsiėmė žemės ūkio reikalais.

Izabelei Sirutienei kelionė baigėsi tragiškai: ji susirgo ir mirė. Kelionė iš Lietuvos į Rusiją, paprastai trunkanti keletą dienų, karo sąlygomis virto mėnesiais. Be motinos likę broliukai su panašaus likimo vaikais buvo atiduoti į našlaičių prieglaudą.

Galima tik įsivaizduoti, kaip jie jautėsi be tėvų, nepažįstamame

krašte, tarp svetimų, nemokėdami rusų kalbos.

Netrukus J. Sirutis, tėvas, sužinojęs, kur gyvena sūnūs, pasirūpino jų tinkamu maitinimu - nusiuntė pinigų našlaičių prieglaudai. Tėvas pasiėmė vaikus tik po keletą mėnesių. Iš evakuacijos Siručiai grįžo, kaip ir daugelis pabėgėlių, 1918 metais.

Rusijoje Juozas vedė antrą kartą, tad be sutuoktinės Juzefos ir dviejų sūnų, šeimoje atsirado vyresnis įbrolis Augustas Bedorfas (g. 1907).

Marijampolėje J. Sirutis aktyviai įsijungė į Lietuvos atstatymo darbą: 1919 m. sausio 7 dieną jis išrinktas į apskrities Tarybą, o 1919 m. kovo 23d. - į Marijampolės miesto tarybą ir vykdomojo komiteto pirmininko (burmistro) pareigas, kurias ėjo iki 1920 m. sausio 14 d. Negana to - dirbdamas burmistru, 1919 m. birželio 30 d., jis paskirtas Suvalkų miesto ir apskrities viršininku.

Nuo 1920 m. vasario 1 d. pradėjo dirbti muitinės valdininku įvairiose pareigose ir muitinėse. 1926 m. liepą perkeltas į Kauno muitinę. Ten, Kapsų ir Zanavykų gatvių kampe, nusipirko žemės sklypą ir medinį dviejų aukštų nebaigtą statyti gyvenamą namą. Kaune gyveno ir dirbo iki pat mirties 1929 m. gruodį.

Stasys tėvas Stasys Sirutis mokėsi įvairiose mokyklose (taip pat Marijampolės gimnazijoje),

1932-1935 m. studijavo Vytauto Didžiojo universitete, dirbo valstybės saugumo departamente, Užsienio reikalų ministerijoje.

Prieš II Pasaulinį karą, iki Sovietų sąjungai okupuojant Lietuvą S. Sirutis dirbo Lietuvos pasiuntinybėje Briuselyje. Ten dar studijavo Žurnalistikos institute. 1940 m. atvyko į Kolumbijos sostinę Bogotą, 1943 metais vedė kolumbietę Murielę Morales. Jis įkūrė vieną pirmųjų kelionių agentūrų šioje šalyje.

Po karo su keturiais lietuviams kunigais saleziečiais įsteigė Lietuvių katalikų komitetą, padėjusį Lietuvos pabėgėliams iškurti Kolumbijoje. Tuo pasinaudojo daugiau nei 500 atvykusių iš Lietuvos. Nuo 1953 metų užsienio reikalų ministro Stasio Lozoraičio (jis sovietų okupacijos laikotarpiu formaliai buvo aukščiausias legalus Lietuvos valstybės pareigūnas) buvo skirtas Lietuvos garbės konsulu Kolumbijoje, ir šios šalies vyriausybės pripažintas.

Tose pareigose jis dešimtmečius rūpinosi lietuvių bendruomenės vieningumu, dirbo Lietuvos nepriklausomybės labui. Už tai 1995 metais apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordinu.

Stasys Sirutis lankėsi Nepriklausomoje Lietuvoje du kartus. Džiaugėsi Tėvynės pažanga, pasiekimais, pastebėjo ir klaidų. Mirė Bogotoje 2004 m. gruodžio 27 d. sulaukęs 93 metų.

Stasys Sirutis (apie 1930 m.)

Juozas Sirutis (apie 1927 m.)

Meilė yra savęs dovanojimas tam, kurį myli

Žydrūnas KULPYS, Liudvinavo parapijos klebonas. Paprastą 2005 metų žiemos dieną išsiruošiau kalėdoti (lankyti parapijiečių). Tuo metu buvau klebonas Griškabūdyje (Šakių r.). Lankiau parapijiečius Patašinės kaime (toks yra ir Šakių r.), pabuvojau ir jo pradinėje mokykloje.

Ji buvo pasiruošusi sutikti kunigą. Vaikai manęs daug klausinėjo apie maldą, pomėgius, kunigišką tarnystę. Išpasakojęs pusę savo gyvenimo nusprendžiau paklausinėti ir pats. Ieškojau šmaikštaus ir kūrybingo klausimo. Atėjo puiki mintis: „Vaikai, - paklausiau, - kas žmogaus gyvenime svarbiausia?“ Nustebino greita mokinių reakcija. Ranka pakilo iš *galiorkos* (galinio suolo). Atsistojęs berniukas išpyškino – „svarbiausia žmogui yra meilė“. Tas berniukas buvo tik antroklas, bet parodė brandos žinias, su kuriomis galima išlaikyti viso gyvenimo egzaminą.

Apie svarbiausius gyvenimo dalykus esu klausęs ir suaugusiųjų. Nepamenu, kad būčiau gavęs meilės atsakymą. Suaugusių pasaulyje pirmoje vietoje yra sveikata. Bet jei turėsi visą sveikatą, o meilės truks? Vaikai supranta esmę, o bėgant metams ji gali pasimesti tarp daug gražių pasaulio dalykų.

Kodėl meilė tokia svarbi? Atsakyti į tai padės kelios Biblijos eilutės.

Pati pirmoji Biblijos knyga - Pradžios perduoda svarbią žinią, kad žmogus sukurtas pagal Dievo paveikslą. Tai pamatinė žinia: *Tuomet Dievas tarė: „Padarykime žmogų pagal mūsų paveikslą ir panašumą“; <...> Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą, pagal savo paveikslą sukūrė jį; vyrą ir moterį; sukūrė juos.* Pradžios knyga 1, 26-27.

Žmogaus slėpinio negalima suprasti atsietai nuo Dievo. Biblija perduoda tiesą, kad Dievo paveikslas yra tartum žmogaus apibrėžimas. Žmogus yra visos kūrinijos kulminacija. Jį iš visatos išskiria panašumas į savo Kūrėją – Dievą. Šventraščio žinia - žmogus pasiekia savo gyvenimo prasmę, kai išpildo savo prigimtyje įspaustą Dievo atvaizdą ir tampa panašus į Jį.

O kas yra Dievas, kokį Jo „paveikslą“ mes matome, kad galėtume į Jį lygiuotis?

Pirmajame savo laiške apaštalas Jonas kalba apie giliausius Dievo būties slėpinius. Jis sako, kad „*Dievas yra meilė*“ (1 Jn 4, 16). Tai reiškia, kad Dievo egzistencija yra meilė. Jis egzistuoja meilėje. Jis tiesiog yra meilė. Kalbant konkrečiai, Dievas kaip meilė mums atsiskleidžia per Kristaus mirtį ant kryžiaus.

Popiežius Benediktas XVI enciklikoje „*Deus Caritas Est*“ rašo, kad tiesą, jog „*Dievas yra meilė*“ (1 Jn 4, 8) galime pamatyti Kristaus mirtyje ant kryžiaus, kurioje „*Dievas atsigręžia prieš save patį, atiduodamas save, kad pakeltų ir išgelbėtų žmogų – tai pati didžiausia meilė*“ (Deus Caritas Est, 12). Kryžius išreiškia gyvenimą, visą paaukotą kitų gerovei“.

Tad jei Dievas yra meilė, ir žmogus yra Dievo paveikslas, vadinasi ir žmogaus prigimtis yra meilė. Pasak popiežiaus Jo-

nas Paulius II: „Žmogus negali gyventi be meilės. Žmogus pasidaro pats sau nebesuvokiama esybe ir jo gyvenimas nebetenka prasmės, jeigu jam neapsireiškia meilė, jei jis nesusitinka su meile, jei nepajunta jos ir kokiū nors būdu nepadaro jos sava, jeigu negali joje gyvai dalyvauti“ (Enciklika „*Redemptor Hominis*“, 10). *Žmogus tampa panašus į Dievą per meilę - mylėdamas.*

Dievas taip pat atskleidžia kokia yra tikroji meilė. Kristus rodo, kad meilė yra savęs dovanojimas tam, kurį myli. Aukščiausias žmogaus pašaukimas ir yra išpildyti savo panašumą į Dievą, t. y. mylėti kaip myli Dievas. Tai reiškia aukotis dėl kitų, tapti dovana kitiems.

Dievas atėjo į šį pasaulį per šeimą. Todėl ir mūsų susitikimo su meile ypatingoji vieta - šeima. Meilė tarpsta mažuose, kasdieniuose šeimos dalykuose: virtuvėje, prie pietų stalo, pokalbiuose, miegamajame, kūdikio džiaugsme, darbo vietoje, laisvalaikyje...

Dievui labai rūpi šeimos. Jis nori sutaurinti mūsų šeimose sutinkamą žmogišką meilę ir mus išmokyti dieviškos, tai yra - Jėzaus meilės. Jėzus trokšta, kad sutuoktiniai mylėtų vienas kitą, vaikus ne tik pagarbiai, ne tik kaip save patį, bet taip, kaip Dievas mus myli. Biblija sako: „*Mes iš to pažinome meilę, kad jis už mus paguldė savo gyvenimą.* Ir mes turime guldėti gyvenimą už brolius“ (1 Jn 3, 16).

Meilė nėra tik jausmas. Emocijos atvėsta. Meilės esmė yra laisvai pasirinktas savęs atidavimas už tą, kurį myli! Jėzus nori, kad būtent tokia meilė tarp mūsų šeimose. Sutuoktiniai pašaukti tapti „*Jėzaus ženklų*“ - Jo prisilietimu vienas kitam, per kurį Dievo meilė taptų regima jų kasdienybėje.

Ne visose šeimose sutinkame tokias meilės apraiškas.

Tikybos mokytoja pasakojo, jog ji ir pradinukai prieš pamoką pasimeldžia garsiai išsakydami savo prašymus Dievui. „*Kad tėvai nesipyktų*“, konstatuoja dažniausią vaikų prašymą katechetė. Kalbos apie meilę gali skambėti kaip graži ir tolima pasakėlė mūsų šeimoms.

Tikroji meilė yra siekiamybė, kurią turime ugdyti Dievui padedant. Kristaus mirtis ant kryžiaus iš meilės mums nebuvo lengvas dalykas. Patarlė sako - nugalėti save yra daugiau, nei užimti 10 miestų. Mūsų kova su savo egoizmu kartais yra sunkus ar net žiaurus karas. Mes meldžiamės, dalyvaujame Mišiose, einame sakramentų, kad su Dievo galia nugalėtume savanaudiškumą ir parodytume tikrą meilę kitam.

Dėl meilės pergalės verta stengtis. Tada santuoka ir šeima tampa priemone ir keliu į dangų, nes pamiršdami save, rūpindamiesi kitu, aukodami savo laiką, pinigus, žodžiu, padovanodami save kitiems šeimoms nariams mes tampame šventi, nes gyventi dėl kitų ir yra tikroji meilė, šventumas ir panašumas į Jėzų. Kas patiria tai nuo vaikystės, žinos visam gyvenimui, kad nėra svarbesnio dalyko už meilę, kuri ateina iš Dievo ir nuveda pas Jį.

Skolingi milijonus ir centus

Žana JAKEVIČIENĖ. Lietuvoje daugiau kaip 161 tūkst. gyventojų turi bent po vieną pradelstą skolą, apie 30 tūkstančių – po 2 skolas, o daugiau kaip 10 tūkstančių – po 3 skolas. 823 Lietuvos gyventojai turi po 10 ir daugiau skolų, rodo kredito biuro „Creditinfo Lietuva“ duomenys. Vis dėlto absoliučiu skolų rekordininku Lietuvoje laikomas pajūrio gyventojas, kuris šiuo metu yra neapmokėjęs net 209 sąskaitų. Iš viso skolininkai Lietuvoje delsia gražinti 392,6 mln. Eur: 69 proc. šios sumos skolingi vyrai, 31 proc. – moterys.

„Skolininkų Lietuvoje yra daugiau nei gyventojų visoje Klaipėdoje, trečiajame pagal dydį šalies mieste. Tai – nemažas skaičius, įvertinant pasekmes, su kuriomis susiduria skolų turintys gyventojai, – pasakoja Dovilė Krikščiukaitė, „Creditinfo Lietuva“ teisininkė. – Skolų turintys gyventojai bet kurioje bendrovėje yra priskiriami prie rizikingiausių klientų, su kuriais reikalų nenori turėti nė vienas kreditorius, todėl tokiems žmonėms sunku tikėtis gauti būsto paskolą, įsigyti automobilį ar net mobilųjį telefoną išsimokėtinai.“

Teisininkės teigimu, informaciją apie jau susikaupusius išiskolinimus iš karto pamatys bet kuri asmens mokumą siekianti įvertinti įmonė, patikrinusi potencialaus kliento duomenis kredito biure. Maža to, net ir padengus skolas, dar kelerius metus kredito įstaigos gali klientą vertinti itin atsargiai ir stebėti, ar gyventojas finansinė disciplina pagerėjo.

„Dažnai gyventojai mano, kad į kredito biuro sistemą patenka tik informacija apie skolas bankams ar lizingo bendrovėms, tačiau pamiršta, kad fiksuojami visi išiskolinimai – telekomunikacijų įmonėms, elektros tiekimo, komunalinių paslaugų ar atliekų tvarkymo bendrovėms. Net ir nedidelė skola gali sukelti daug nepatogumų“, – aiškina D. Krikščiukaitė.

Pasak jos, kredito biuro sistemoje įrašai apie kiekvieno asmens užfiksuotas skolas saugomi mažiausiai 10 metų, o įprasta kredito įstaigų praktika rodo, kad net padengęs išiskolinimus asmuo bent dvejus metus yra stebimas, ar vėl nepradelsia atsiskaityti už gautas prekes ir paslaugas.

Kredito biuro atstovė pataria itin atsakingai vertinti gaunamas sąskaitas ir laiku informuoti kreditorius, jei žmogus keičia gyvenamąją vietą, el. pašto adresą ar telefono numerį. Kitaip iškyla rizika negauti sąskaitų ir išpėjimų, o informacija apie sukauptus išiskolinimus bus perduota išieškojimo bendrovėms. Bėlika spėlioti, ar Lietuvos antirekordininkas – 209 sąskaitų neap-

mokėjęs gyventojas – piktybiškai vengė mokėti, ar nežinojo apie jam siunčiamas sąskaitas. Bet kuriuo atveju, tokiam gyventojui vargu ar kas norės be išankstinio apmokėjimo parduoti prekę ar suteikti paslaugą.

„Praktikoje laikomasi taisyklės įspėti skolininką prieš 30 dienų. Jei jis neatsiskaito iki nustatytos dienos, tuomet skola perduodama išieškojimui, o informacija apie skolas perduodama kreditų biurui. Tačiau kiekviena bendrovė pati sprendžia, kokiū būdu ragina skolininkus atsiskaityti – siunčia laiškus ir trumpas žinutes, skambina ir kviečia atsiskaityti gražiuoju. Yra bendrovių, kurios po dešimties metų nusprendžia pagaliau pateikti kredito biurui informaciją apie savo skolininkus ir vienu metu paskelbia apie visas skolas, susikaupusias per daug metų“, – aiškina „Creditinfo Lietuva“ teisininkė.

Kredito biuro duomenys rodo, kad bendra skolininkų Lietuvoje vėluojama sumokėti suma siekia 392,6 mln. Eur – tai yra beveik pusė sumos, kuri šių metų Lietuvos biudžete papildomai skirta koronaviruso pandemijos padarinių suvaldymui. Vieno skolininko vidutinė skolos suma Lietuvoje sudaro 1490 Eur, tačiau į skolininkų sąrašus gali patekti tiek keletą centų skolingi asmenys, tiek negražinę dešimčių ir šimtų tūkstančių eurų. O didžiausia vieno asmens nepadengta suma Lietuvoje siekia 4,6 mln. Eur. Todėl kredito biuro teisininkė pataria kreditoriams prieš sudarant sutartį su nauju klientu visada patikrinti, kokia yra jo finansinė disciplina, ar jis visada laiku atsiskaito su kitomis bendrovėmis.

Skolininkų duomenų analizė rodo, kad moterys įprastai savo finansinius įsipareigojimus vertina atsakingiau. Vidutiniškai 3 mėnesiais greičiau moterys gražina savo skolas: vyrų pradelstų dienų skaičius vidutiniškai sudaro 1870, moterų – 1765 dienas.

Atsižvelgiant į tai, daugiau moterų (53 proc.) nei vyrų (44 proc.) gauna aukščiausią A kreditingumo reitingą. Atitinkamai, žemiausią E reitingą pelno daugiau vyrų (11 proc.) nei moterų (7 proc.). Į „Creditinfo Lietuva“ informacinės sistemos įmonės įkelia informaciją apie visus Lietuvos gyventojus, kurie aktyviai naudojami finansinėmis paslaugomis.

„Bet kuriuo atveju kredito įstaigos kiekvieną klientą vertina individualiai, todėl raginame gyventojus bent kartą per metus pasidomėti, ar jie neturi išiskolinimų, kokia informacija apie juos gali būti prieinama potencialiems kreditoriams“, – pataria kredito biuro teisininkė.

Gediminas ir Artūras. Arba į rojų ant svetimų kuprų

Vytautas ŽEMAITIS. Neseniai įsitikinau, kad vienas ištikimiausių „Miesto laikraščio“ skaitytojų yra vicemeras Artūras Visockis. Kalbėdamas Marijampolės TV žinių laidoje apie ligoninės ateitį jis savais žodžiais dėstė tai, ką savo straipsniuose gerus penkerius metus aiškina ligoninės gydytojas ortopedas traumatologas Gediminas Akelaitis.

Štai pora jo tekstų ištraukų: „kad ir kiek kalbėjau būdamas savivaldybės tarybos nariu, rašiau žiniasklaidoje, valdančioji dauguma iki šiol nesiėmė priemonių perkelti Konsultacinę polikliniką į tuščią buvusio akušerinio – ginekologinio skyriaus korpusą...“; „Jį renovavus ir pritaikius konsultacinės poliklinikos reikmėms, daugiaprofilinė ligoninė galėtų dirbti efektyviau, aptarnauti penkis-šešis regiono rajonus. Žinoma, pasirūpinus pritraukti jaunų specialistų, papildomos įrangos.“

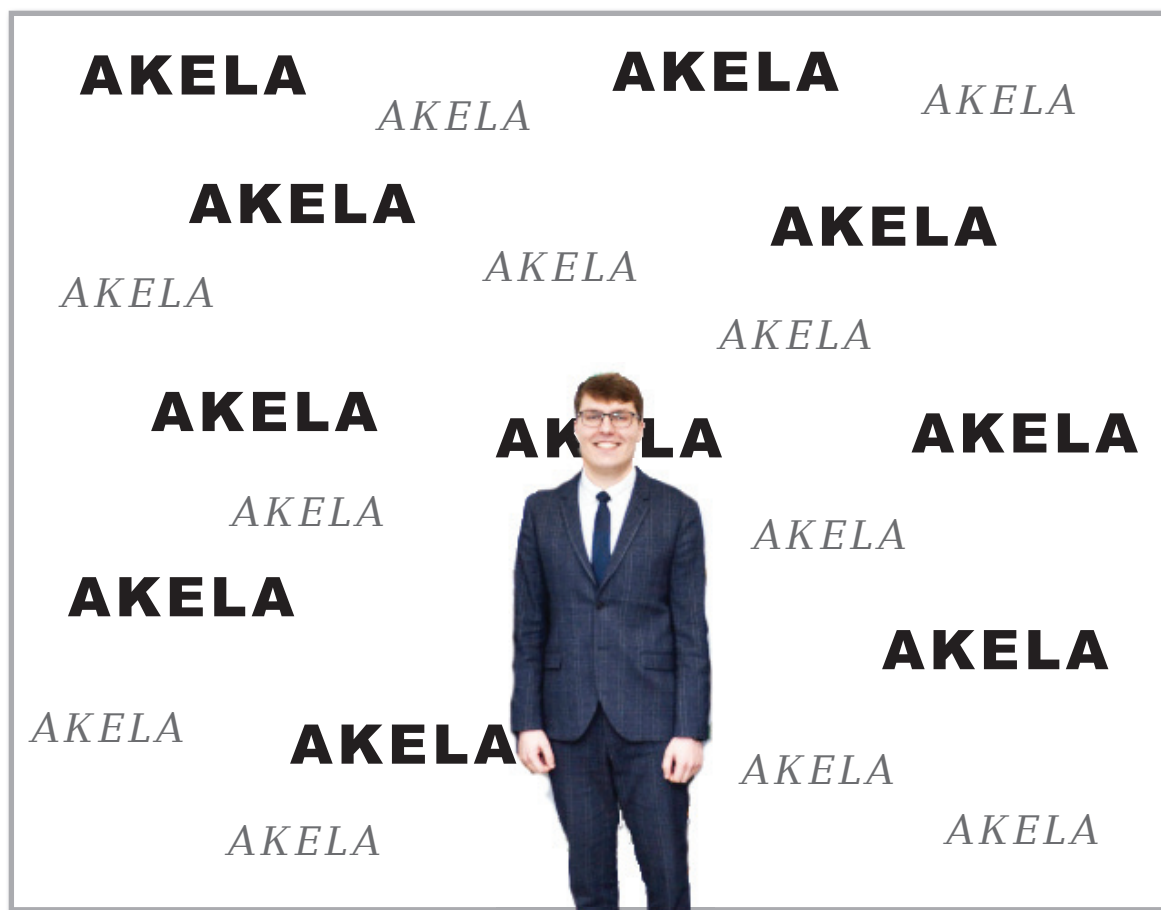
A. Visockis: „Siūlyčiau pir-

miausia išlaikyti (ligoninės) antrinį lygį su paslaugų plėtra, naujais specialistais, stipria konsultacijų poliklinika“. Anot jo, poliklinika galėtų įsikurti jau kelis dešimtmečius nenaudojamame ligoninės korpuse, ligoninei reikėtų iš esmės persitvarkyti, kad būtų regioninė gydymo įstaiga.

Kodėl valdančioji dauguma praregėjo? Tikrai ne dėl G. Akelaičio kartojamų tiesų. Mat regos atgavimas susijęs su galvos smegenų veikla, o ortopedas traumatologas specializuojasi gydydamas kitas kūno dalis.

Praregėti, matyt, padėjo verslas – jo parama ligoninei kovos su COVID-19 įkarštyje. Marijampolės verslininkai atseikėjo gydymo įstaigai daugiau kaip trečdalį milijono eurų – už tokią sumą nupirkta šiuolaikiškos įrangos.

Jeigu davė pinigų įrangai, kodėl negalėtų duoti ligoninės esminiam pertvarkymui? „Aš manyčiau, kad suformuota

naujoji ligoninės administracija (joje tik vienas naujas žmogus – direktorius – V.Ž. pastaba) tikrai puikiai gali padirbėti šituo klausimu“, - kalbėjo mero pavaduotojas.

Kada bus įveikintas korpusas, jis nesiima prognozuoti. Esą rei-

kalinga platesnė diskusija, kurioje dalyvautų visuomenė, medikų bendruomenė.

Valdantieji, žinoma, atsižvelgs į visuomenės nuomonę. Kaip

„atsižvelgė“ imdamiesi naikinti Dramos teatro savarankiškumą, jungdami sporto įstaigas.

„Galėtume išnaudoti (įveikiant korpusą) net keturis išrinktus Seimo narius“, - galop A. Visockas paskelbė savivaldybę norint patekti į rojų ant svetimų kuprų.

Kokios išmokos priklauso netekus artimo žmogaus

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija primena, kad netekus artimo žmogaus, skiriama **vienkartinė 320 eurų laidojimo pašalpa**. Dėl jos faktiškai mirusįjį palaidojęs asmuo turi kreiptis per 12 mėn. nuo teisės į laidojimo pašalpą atsiradimo dienos.

Mirusiojo sutuoktinis gali gauti **našlio ar našlės pensiją**, kurios bazinis dydis – 28,63 euro. Norintys gauti našlių pensiją, turi atitikti bent vieną iš žemiau nurodytų sąlygų: būti sulaukęs senatvės pensijos amžiaus; sutuoktinio mirties dieną arba per 5 metus po sutuoktinio ar sutuoktinės mirties tapęs nedarbingu ar iš dalies darbingu; būti pripažintu nedarbingu ar iš dalies darbingu tuo metu, kai slaugė namuose mirusiojo vaikus ar įvaikius iki 18 metų, pripažintus neįgaliaisiais, taip pat mirusiojo vaikus ar įvaikius, kuriems buvo nustatytas 75–100 proc. netektas darbingumas iki 18 metų.

Našlių pensija skiriama, jei miręs asmuo buvo įgijęs bent minimalų pensijų socialinio drau-

dimo stažą netekto darbingumo arba senatvės pensijai gauti arba šias pensijas gavo. Našlių pensija mokama kiekvieną mėnesį iki gyvos galvos, iki dar kartą susituokiant arba iki netekto darbingumo pabaigos.

Našliai, neturėję su mirusiuoju bendrų vaikų, įgyja teisę gauti našlių pensiją, jei nuo santuokos įregistravimo iki sutuoktinio mirties dienos praėjo nemažiau kaip 1 metai.

Mirus vienam arba abiem tėvams (įtėviams), tapus našlaičiu, galima kreiptis **dėl našlaičių pensijos**. Ji priklauso vaikams iki 18 m., ar iki 24 m., jeigu mokosi arba studijuoja. Taip pat našlaičiams, kurie buvo pripažinti nedarbingais ar iš dalies darbingais iki 24 m.

Našlaičių pensija siekia 50 proc. mirusiojo netekto darbingumo ar senatvės pensijos dydžio, mokama kas mėnesį. Jeigu našlaičių pensijos skiriamos dviem ir daugiau vaikų (įvaikių), suma padalijama visiems lygiomis dalimis.

Šalpos našlaičių pensija gali būti skirta mirusiojo vaikams iki 18 m. ir vyresniems, jeigu mokosi arba studijuoja, iki studijų pabaigos, bet ne ilgiau nei sukaks 24 m. Taip pat našlaičiams nuo 18 iki 24 m., jei jiems visą tą laiką pripažintas netektas ne mažesnis kaip 45 proc. darbingumas.

Šalpos našlaičių pensijos skiriamos asmenims, kurie negauna didesnių arba tokio paties dydžio pensijų išmokų, išskyrus atvejį, kai asmeniui skirta valstybinė socialinio draudimo našlaičių pensija ar valstybinė našlaičių pensija už mirusį kitą iš tėvų (įtėvių).

Jei teisę gauti šią pensiją turi ne daugiau kaip 3 vaikai, kiekvienam jų skiriama po 71,5 euro. Kai šalpos pensiją turi teisę gauti 4 ir daugiau vaikų, 214,5 euro padalijama lygiomis dalimis.

Apdraustajam mirus dėl nelaimingo atsitikimo darbe ar ūmios profesinės ligos, mirusiojo šeimai išmokama **vienkartinė draudimo išmoka**. Ji skiriama apdraustojo tėvams ar įtėviams,

sutuoktiniui, nepilnamečiams vaikams ar įvaikiams, vyresniems vaikams ar įvaikiams, jei šie mokosi ar studijuoja (iki 24 m.), ir pilnamečiams vaikams ar įvaikiams, jei jie buvo pripažinti neįgaliais iki 18 m. Vienkartinė draudimo išmoka lygi 46,55 proc. vidutinio šalies darbo užmokesčio, galiojusio apdraustojo mirties mėnesį. Ji padalijama visiems turintiems teisę ją gauti asmenims lygiomis dalimis ar išmokama vienam gavėjui.

Dėl šios išmokos reikia kreiptis ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo įvykio pripažinimo draudžiamuoju įvykiu dienos.

Jei apdraustasis mirė dėl nelaimingo atsitikimo darbe ar ūmios profesinės ligos, mirusiojo išlaidoms nedarbingi asmenys arba turėję teisę gauti jo išlaikymą, taip pat mirusiojo vaikai, gimę ne vėliau kaip 300 dienų po jo mirties, turi teisę į **periodinę draudimo išmoką**. Ji gali būti skiriama už praėjusį laiką, tačiau už ne ilgesnį nei 12 mėnesių, jeigu kreipiamasi per 3 metus nuo teisės į išmoką atsiradimo dienos.

Ši išmoka priklauso nuo buvusių mirusiojo pajamų ir vidutinio šalies darbo užmokesčio dydžio. Gauto dydžio išmoka mokama kiekvienam asmeniui, neatsižvelgiant į gaunamas kitas pajamas, išskyrus atvejus, kai dėl to paties draudžiamąjį įvykiu yra mokama socialinio draudimo našlių ar našlaičių pensija.

Pensijos ar kompensacijos vieno dydžio mėnesio suma išmokama jį laidojančiam asmeniui, o taip pat išmokama suma už einamąjį mėnesį, jeigu ji dar nebuvo išmokėta. Paveldėtojams išmokamos ir **mirusiajam priklausiusios ligos, motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros, profesinės rehabilitacijos nedarbo išmokos**.

Palaiškų pervežimą organizavęs fizinis asmuo gali gauti **paramą palaikams pervežti**, jei jo vidutinės pajamos arba bendrai gyvenančių asmenų vidutinės pajamos neviršija 384 eurų. Parama skiriama faktinėms palaiškų pervežimo išlaidoms padengti ir neturi viršyti 2 160 eurų. Dėl paramos reikia kreiptis ne vėliau kaip per 12 mėnesių nuo teisės į šią paramą atsiradimo dienos.

UAB „Garfus“ (Senukai)

karantino metu
dirbs tokiu grafiku:

I-V 8:00-17:00 val.

VI 9:00-15:00 val.

VII 9:00-14:00 val.

Reikalingi automobilvežių
vairuotojai dirbti maršrutais
Lietuva - ES valstybės - Lietuva.
Komandiruotės trukmė
pagal vairuotojo pageidavimą.
Pageidautina panašaus
darbo patirtis.

Kreiptis tel. 8-686-66907
El.p. info@kradis.eu

UAB „Kradis“,
Giedrių g. 145, Bučiūnų km.,
Vilkaviškio raj. LT-70192

PARDUODA

Parduodu naujus klausos aparatus (pa-
kraunami) - 50 eur ir elektrinius prietai-
sus žiurkėms, pelėms naikinti - 12 eur.
Tel. 8-678 66028.

Valuckų ūkis nuolat prekiauja įvairios pa-
skirties bulvėmis, kukurūzais, garstyčio-
mis. Tel.: 8-652 73696, 8-687 29812.

PERKA

Brangiausiai Lietuvoje miškus (brandžius,
jaunus, malkinius, iškirstus), žemes, sody-
bas. Tel. 8-676 41155.

BRANGIAI PERKA MIŠKĄ

Gali būti su bendraturčiais,
neatidalinantis su skolomis,
sutvarkome paveldėjimus ir
kitus dokumentus.

DĖL PERKAMO MIŠKO
ATSAKYMAS PER 1 VAL.

864455355, 866066466

UAB „Gensera“, vykdanči lauko inžinerinių tinklų (vandentiekio, buitinių ir lietaus nuotekų tinklų) statybos darbus, IEŠKO:

- **Horizontalaus kryptinio gręžimo operatorių** (betranšėjinis tiesimas). Atlyginimas: nuo 1 500,00 Eur/mėn. į rankas;
- **Lauko vamzdinių montuotojų**. Atlyginimas nuo 500,00 Eur/mėn. iki 1 500 Eur/mėn. į rankas.

Suteikiame visas darbai reikalingas priemones, transportą atvykimui į darbą.

Daugiau informacijos suteiksime žemiau nurodytais kontaktais darbo dienomis: I-V: mob. tel. (8-691) 86121, tel. (8-46) 416188, info@gensera.lt

UAB „Žalias turtas“
**PERKAME MIŠKĄ
IŠSIKIRTIMUI
VISOJE LIETUVOJE**
Konsultuojame kirtimo klausimais
Tel. 8 621 38 993

Perku žemes sklypą miesto centre arba
menkavertį pastatą su komunikacijom tin-
kantį namo statybai. Tel: +370 672 80499.

Brangiai perku sendaikčius, ragus, meda-
lius, pinigus, fotoaparatus, stalo įrankius,

Miško investuotojai perka įvairių miškų visoje Lietuvoje

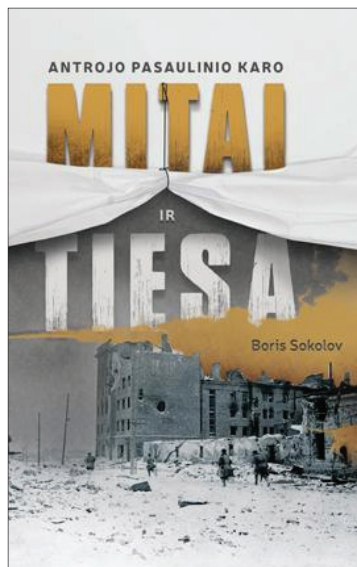
Pinigus sumokame iki sutarties
pasirašymo pas notarą.

Skambinti tel.
8 693 05 535 MIŠKŲ FONDAS

statulėles, laikrodžius, karo atributiką, nu-
traukas ir kt. Tel. 8-671 04381.

Superkame visų markių automobilius. Gali
būti nevažiuojantys. Atsiskaitome iš karto.
Tel. 8-675 80030.

Leidykla „Briedis“ pristato

Boriso Sokolovo knyga „Antrojo pasaulinio karo mitai ir tiesa“ – tai ilgas dešimtmečius Sovietų Sąjungoje ir dabartinėje Rusijoje puoselėto Didžiojo Tėvynės karo mito nuvainikavimas.

Remdamasis istoriniais faktais, prisiminimais ir sausa statistika autorius parodo, kad Stalino valdoma Sovietų Sąjunga planavo didelį karą Europoje, nors moderniai kariauti nebuvo tinkamai pasirengusi. Įsiveržus vokiečiams, netikėtai paaiškėjo, kad eilinis raudonarmietis parengtas kur kas prasčiau už Vermachto karį, o sovietų karininkas – už vokiečių karininką. Nemokėjimas, nesugebėjimas, profesiona-

lumo stoka Raudonajai armijai atsirūgo didžiulėmis gyvosios jėgos ir technikos netektimis. Kai kuriuose fronto ruožuose kur kas mažesnės Vermachto pajėgos nesunkiai triuškino „raudonuosius“ korpusus ir divizijas, kai kur vienam žuvusiam vokiečiui tekdavo dvidešimt – ir daugiau – žuvusių raudonarmiečių.

Tai kodėl Stalinas atsidūrė nugalėtojų gretose, o Vokietija buvo pasmerkta pralaimėti? Visus atsakymus rasite šioje knygoje. Čia nemažai dėmesio skiriama ir didvyriškiems sovietų mitams, tokiems kaip 28 panfiloviečių žygdarbis ar Aleksandro Matrosovo žūtis, parodant, kad daugelis iš jų – gryniasias propagandinis pramanas, neturintis nieko bendra su tikrove.

SR

STATYBOS RITMAS
Gamyklų g. 3, Marijampolė
Tel. (8 343) 71450, info@sr.lt

KASAME KŪDRAS ILGASTRĖLIU EKSKAVATORIUMI

Transporto ir statybinių mechanizmų nuoma:

Tel.: 8 699 49060, (8-343) 70482 www.sr.lt

**EKO
BETONAS**
GAMYKLŲ G. 3, MARIJAMPOLĖ,
TEL. (8 343) 70744, 8 699 12591

UAB Ekobetonas

GAMINA

BETONAS PRISTATOMAS BETONO SIURBLIAIS, BETONVEŽĖMIS IR SAVIVARČIAIS

METALO GAMINIAI (ARMATŪRA)

Tel. 8 655 04687

ALGA

K O N C E R N A S

PARDUODA

- Likusius nuo gamybos įvairius metalus dar tinkamus naudoti gamyboje.
- Naudotus metalo apdirbimo įrengimus, stakles ir įrankius.

NUOMOJA

- Patalpas biurui, gamybai, sandėliavimui ar kitai veiklai Marijampolėje, Gamyklų g.
- Patalpas Marijampolės centre, senamiestyje komercinei ar kitai veiklai Gedimino g. 1, Marijampolė.

**Daugiau informacijos www.turtas.alga.lt
arba telefonu 8 (686) 08077.**

Skelbimai į laikraštį

TELEFONU!

1679

TRUMPOSIOMIS

SMS

ŽINUTĖMIS

SMS kaina 4,34 €

SMS žinutėje rašykite:

MAML, palikti tarpą ir įrašyti savo skelbimą, toliau siųsti numeriu 1656. Žinutėje negali būti daugiau kaip 160 simbolių (skaičiuojami ir tarpeliai). Priešingu atveju, bus dvi žinutės ir kaina padvigubės.

Kilus neaiškumams skambinti 8-606 11813

Griežto režimo viešojo įstaiga Marijampolės ligoninė

Vytautas ŽEMAITIS. Regis, nė kurių mėnesių neprireikė naujam ligoninės direktoriui Mantui Česnai išsiaiškinti, kad darbo tvarka yra jei ne didžiausia, tai viena opiausių jo vadovaujamos įstaigos problema. Spręsti ją vadovas ėmėsi neatidėliodamas. Vasario 15 dieną jis išleido tą pačią dieną įsigaliojusį įsakymą „Dėl darbo tvarkos taisyklių patvirtinimo“ ir pirmame taisyklių skyriuje pasiskelbė esąs „vienasmenis įstaigos valdymo organas“.

Kuri tai naujojo viršininko kūno dalis, palieku spręsti skaitytojams. O aš pabūsiu gidu net septyniolikos puslapių (maždaug tokios apimties šis „Miesto laikraščio“ numeris) traktate, kuriame, suprantama, yra ne vien direktoriaus apibūdinimas. Apsistosis tik išliekamąją literatūrinę ir istorinę vertę turinčiose dokumento vietose. Pavyzdžiui, prasilenkiančiose su Lietuvos konstitucija ar sveiku protu*.

Kaip pasibaigia darbdavys

Antrasis organo patvirtintų Darbo tvarkos taisyklių (toliau Taisyklės) skyrius skirtas darbuotojo priėmimui ir atleidimui. Čia viskas lyg ir būtų įprasta tokio pobūdžio dokumentams, jei ne kelios detalės. Antai nurodoma, kad terminuota (ir ne terminuota) darbo sutartis gali būti nutraukta darbdavio iniciatyva be darbuotojo kaltės, jeigu: „darbuotojas nepasiekia sutartų darbo rezultatų“.

Bet jei darbuotojas dėl to nekaltas, kaltė tokiu atveju neabejotinai tenka jam tinkamų sąlygų nesudariusiam darbdaviui. Bet jo neatleisi – organą pasirinko PATS meras Povilas Isoda.

Darbdavio iniciatyva be darbuotojo kaltės sutartis taip pat gali būti nutraukta jeigu „teismas ar (dėmesio – kalbokūros perlas!) **darbdavio organas priima sprendimą, dėl kurio pasibaigia darbdavys**“ (paryškinta mano -V. Ž.). Čia vėlgi nespeliokime, kuris organas sprendžia, o palinkėkime darbdaviui nepasibaigti, įveikti ne tik baisųjį virusą, bet ir kitas negandas.

Organai to nesupras

Viena jų – savavališkas ar savanoriškas darbas po nustatytų darbo valandų. Taisyklėse nurodyta, kad viršvalandžius dirbant be darbdavio raštiško nurodymo, toks darbas nelaikomas viršvalandžiais (todėl, žinoma, už jį papildomai nemokama).

Jeigu darbuotojai vadovautųsi tokia rašliava, vaizdelis atrodytų taip: gydytojas atlieka sudėtingą operaciją ir nenumano, kada ją baigs, nes aiškėja vis daugiau komplikacijų. Bet štai laikrodis rodo, kad baigiasi chirurgo nustatytos darbo valandos. Jis palieka kraujais plūstantį lignonį ir keliauja namo klausytis per Marijampolės TV informacijos, kad lignoninėje mažėja mirštamumas.

Suprantama, tikras gydytojas neišeis, jis dirbs, kiek reikia kad ir be atlygio. Didžiausias atlygis tokiam specialistui – išgelbėta

žmogaus gyvybė, atgauta sveikata. Organai to nesupras. Jie skaičiuoja pinigus.

Svarbiausia - lojalumas

O kur jie, ten netoli ir korupcija. Tai rodo skyrius apie darbo sutarties vykdymo sustabdymą dėl darbuotojo apsvaigimo (neblaivumo). Jeigu žmogus nesutinka su patikrinimo rezultatu, jam nurodyta nė vėliau kaip per valandą kreiptis į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, kurioje yra prisiregistravęs. Kad įrodytų esąs blaivas. Ir įrodys (gal ne visada, bet...). Nes varnas varnui akies nekerta. Už atitinkamą atlygį.

Toliau – įdomiau: „Pagrindinės darbuotojų teisės ir pareigos“. Svarbiausia dirbančiojo lignoninėje pareiga, suprantama „būti lojaliu įstaigos atžvilgiu“. Kadangi darbuotojams susipažinti su Taisyklėmis (pasirašytinai) duota laiko iki vasario 26-osios, matyt, pagal pasirašiusių skaičių bus sprendžiama, kiek pagaminti lojalumo kortelių, kuri organą ant jų vaizduoti. Taip pat numatyti kriterijai, pagal kuriuos darbuotojai turės įrodinėti lojalumą.

Skūsti, skūsti ir dar kartą skūsti

Tačiau dėl pagrindinio kriterijaus organas ir jam padliaujantys jau apsisprendė. Jis apibrėžtas skyriuje apie darbo pareigų pažeidimus. „Pagrindas pradėti procedūrą dėl darbuotojo elgesio gali būti informacijos apie įvykį gavimas, kolegų teikiami raštai, pacientų/kitų asmenų nusiskundimai, tiesioginio vadovo surašytas tarnybinis pranešimas, patalpose esančių vaizdo kamerų įrašai, audito išvada apie darbdavio/darbuotojo veiklą, bet kokie kiti duomenys apie galimai padarytus darbo pareigų pažeidimus.“

Tuo, pasirodo siekiama kilnaus tikslo, nes viena pagrindinių darbuotojų pareigų, kurią jie PRIVALO vykdyti, yra: „kolektyve puoselėti pasitikėjimo ir atvirumo aplinką.“

Ir organas, ir jį pasirinkusysis iš J. Basanavičiaus aikštės tikisi, kad tokia pasitikėjimo ir atvirumo aplinka pritrauks į lignoninę jaunų specialistų. Pritrauks, kai... skundimo menui atsiras vietos tarp Lietuvos sveikatos mokslų universiteto studijų programų.

Dar nedraudžia galvoti

Puoselėjant pasitikėjimo ir atvirumo aplinką lignoninės dirbantiems draudžiama: „kritikuoti, aptarinėti vadovų sprendimus, pavedamas vykdyti užduotis, išskyrus galiojančių teisės aktų ar darbo sąlygų pažeidimus“.

Organas ir jo artima aplinka susireikšmina labiau nei Prezidentas, Seimas ir Vyriausybė - kas tik nekritikuoja jų sprendimų. Be to, šis taisyklių punktas akivaizdžiai prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai. Jos 25-asis straipsnis skelbia: „Žmogus turi teisę turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti.“ O 33-iajame pabrėžiama: „Piliečiams laiduojama teisė kritikuoti valstybės įstaigų ar pareigūnų darbą, apskųsti jų sprendimus. Draudžiama persekioti už kritiką.“

Kita vertus, kodėl organui turėtų rūpėti Konstitucija? Bičiulis meras vadovauti pasirinko jį, jis - viršiausias lignoninėje, kurioje, kaip ir „zonoje“, galioja jo įstatymai. Didžiausias galvos sopolys, kad apie juos nesužinotų žiniasklaida.

Priešas Nr. 1

Todėl VIEŠOSIOS įstaigos (pagal įstatymą jį turi tenkinti viešuosius interesus) Marijampolės lignoninės darbuotojams draudžiama „be išankstinio rašytinio įstaigos vadovo sutikimo skelbti išvadas, faktus ar medžiagą, kreiptis per radiją ar televiziją, dalyvauti radijo ar televizijos laidose ar filmavimuose, bendrauti su žiniasklaidos atstovais, valstybinių kontrolės institucijų pareigūnais ar trečiosiomis šalimis apie įstaigos veiklą, reikalus ar jų darbuotojus, pacientus, lankytojus, tiekėjus, išskyrus apie darbo ginčus. Šiame punkte „žiniasklaida“ sąvoka apima televiziją, radiją, interneto svetaines, laikraščius ir kitas žurnalistines publikacijas.“

Informacijos teikimas spaudos, televizijos, radijo atstovams be vadovo sutikimo prilyginamas duomenų klastojimui, alkoholio, narkotikų vartojimui.

Ar tai ne tiesioginis siūlymas Konstitucija su jos nuostata „Žmogui neturi būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas“ nusivalyti organą, kuris

liaudiškai vadinamas subine?

Ką ginti, nuo ko?

Traktato trijuose puslapiuose, kuriuose nurodomos pagrindinės darbuotojų pareigos ir teisės, suskaičiavau 56 punktus apie pareigas ir šešis kartus mažiau skirtų teisėms. Koks platus darbo baras profsajungoms, pavyzdžiui, Lietuvos gydytojų sąjungai, kuri skelbiasi ginanti gydytojų profesines, darbo, ekonomines, socialines teises bei interesus. Juolab kad Marijampolėje veikia šios organizacijos filialas, o jam vadovaujanti Giedrė Pliskienė dirba lignoninėje.

Taip pat veikia lignoninės darbuotojų profesinė sąjunga (pirmininko pavaduotojas - slaugytojas Mindaugas Ramanauskas), atstovaujanti ir ginanti savo narių darbo, ekonomines, socialines teises bei interesus ir vykdanči laisvųjų profsajungų politiką.

Tiek ponios Giedrės, tiek pono Mindaugo parašai yra ne įsakymo priede, kuriame lignoninės dirbantieji turi patvirtinti, kad susipažino ir sutinka su Darbo tvarkos taisyklėmis, o po visu traktatu. Organo įsakymas su jais suderintas. Abu lyderiai (???) pasirinko lojalumo korteles. Ginti nėra ką ir nuo ko?

Knibžda tironėlių

Nėra abejonių, kad su Taisyklėmis sutiks absoliuti dauguma lignoninės kolektyvo: kas dėl šventos ramybės, kas net neskaitęs, o kas nuo seno įpratęs, kad valdžia visada teisi ir prieš vėją nepapūsi. „Tirono despotijos įrankiai-gausybė mažų tironėlių, kurie, be abejo, yra kankinami ir kartu patys kankina“, - 1549 metais išleistoje knygoje „Apie savanorišką vergovę“ rašė prancūzų publicistas Etjenas de la Boesi.

Praėjo beveik pusė tūkstančio metų. Kas pasikeitė? Tironėlių knibžda lignoninėje, savivaldybėje, valstybėje. Ir kaip čia neprisiminsi kitos iškilios asmenybės, anglų/airių filosofo ir politiko Edmundo Burke'o (1729–1797 m.) žodžių: „Vienintelis dalykas, kurio reikia, kad blogis triumfuotų,-tai, kad geri žmonės nieko nedarytų.“

* Jei atsirastų pageidaujančių susipažinti su visu dokumentu, svarstytume galimybę išspausdinti visą įsakymą „Dėl darbo tvarkos taisyklių patvirtinimo“.

Kyla įtarimų, kad direktorius M. Česna (nuotraukoje) taip skubėjo tvirtinti taisykles, kad nespėjo jų perskaityti arba darė tai labai atmetinai. Pasirašė, ką sudėliojo dokumentą sukūrusi bendrovė. Kuri, nenurodau, kad ir kitų įstaigų taisyklėse neatsirastų „darbdavio organas priima sprendimą, dėl kurio pasibaigia darbdavys“ ar kažkas panašaus

Tai, ko nematome „plika akimi“: švytintys sakai ir gintarai

Asta MALAKAUSKIENĖ, daktarė, Vytauto Didžiojo universiteto Botanikos sodo mokslo darbuotoja. Spygliuočiai augalai turi puikią antiseptinę apsaugos sistemą, kuri apsaugo visas augalo dalis. Ši sistema yra susijusi su daugybe vertikalų ir horizontalių kanalėlių, kuriuose saugomi sakai. Skaidri, bespalvė ar gelsvos spalvos lipni, terpentino kvapo, skysta arba pusiau skysta (tirštėjanti ir kietėjanti ore) spygliuočių medžių derva į išorę išsiveržia tik pažeidus augalą.

Kai kurių pušinių šeimos augalų medienoje yra ištisa sakotakių sistema: vertikalūs eina išilgai kamieno, horizontalūs – skersai per šerdies spindulius ir susijungia su vertikaliais. Sakotakiai yra tuščiaiduriai kanalėliai, ant kurių sienelių susikaupę sakų lašeliai. Sakų „tekėjimas“ nėra paprastas procesas, nes sakai yra klampai ir lipni medžiaga, todėl ją judėti priverčia tik didelis slėgis sakotakiuose.

Užkemša trąšos

Ne visų spygliuočių medienoje yra sakotakių. Pušų, eglėlių medienoje jie puikiai matomi. Kėniai, kukmedžiai, kadagiai, tujos, puskiparisiai medienoje neturi sakotakių - jie yra žievėje bei spygliuose. Sakotakiai gali užsikimšti augalą pertęsus azoto trąšomis.

Sakų sudėtis priklauso nuo medžio rūšies bei augavietės. Deguonies aplinkoje sakai kietėja ir susidaro trapūs, sausi kietakiai. Iš jų per labai ilgą laikotarpį gali susiformuoti fosilinė derva – gintaras (natūraliai šiam procesui reikia šimtų milijonų metų). Iš sakų, juos perdirbant karštais vandens garais, gaunama kanifolija (kieta gamtinė derva). Sakai pasižymi įvairiais kvapais ir skoniais, kurie priklauso nuo rūšies savybių, pritraukia arba atbaido vabzdžius.

Kopalas ir gintaras

Lapuočiai medžiai gali gaminti ne sakus, o kitokias lipnias dervas, kurios labai panašios į sakus. Dervos susideda iš dervų rūgščių ir jų esterų, alkoholių, rezinolių, monohidroksilių fenolių. Iš lapuočių dervų niekada nesudarys tikras gintaras, tačiau gali susiformuoti labai panaši medžiaga – kopalas. Jo spalva gali būti nuo geltonos iki rudos.

Derviniais augalais galima vadinti tokius augalus, kurie sekretuoja (išskiria iš ląstelių ir gamina) dervas. Spygliuočiai, sekretuojantys sakus, taip pat priskiriami derviniams augalams. Dervose yra antiseptinių medžiagų, kurios saugo augalą

nuo parazitinių grybų, mikroorganizmų. Nors dauguma dervinių augalų paplitę tropinio ir subtropinio klimato juostose, Lietuvoje jų taip pat nemažai. Pavyzdžiui, dažnai galima pamatyti ištekėjusias vyšnių ir slyvų dervas, vertingų dervų turi beržai, alksniai, gluosniai ir kt. Dervų turi ne tik sumedėję augalai, jos kaupiasi salieriniuose, asiūkliniuose, baliniame ajere, dirvoniniamobile, miškinėje notroje, paprastojose saulėgražoje, apyniuose ir daugelyje kitų žolinių augalų.

Kaip švyti gintaras

Baltijos regiono gintaras susiformavo prieš dešimtis milijonų metų iš tam tikros pušų rūšies, kuri jau išnykusi. Tačiau yra mokslininkų, manančių, kad, pagal gintaro cheminę sudėtį, Baltijos regiono gintaras gali būti susidarys iš araukarijinių, kiparisinių ir kukmedinių šeimų augalų atstovų. Baltijos gintaras, apšviestas ultravioletiniais spinduliais (UV), švyti įvairiais geltonais atspalviais. Tuo tarpu skaidrus nuo geltonos iki rudai oranžinės spalvos Šveicarijos gintaras ypatingas ir tuo, kad, apšviestas UV, jis švyti mėlyna arba balta spalva. Gintaro kolekcininkas Kazimieras Mizgiris mano, kad mėlyną švytėjimą skleidžia visi gintarai, kurie susiformavo uolienose, nes, veikiamos karščio ir slėgdamos sakus, jos pakeičia gintaro sudėtį.

Atskirs tik ekspertai

Iš Meksikoje ir centrinėje Amerikoje augančių lapuočių medžio *Bursera bipinnata* dervų susiformavo glesitas, labai panaši į gintarą medžiaga. Iš lapuočio *Protium copal* dervų susidarė kvapnus sukietėjęs kopalas (šiek tiek minkštesnis už gintarą),

Gintaras UV šviesoje

kuris naudojamas smilkalams gaminti.

Kopalo spalva įvairuoja nuo balkšvai gelsvos, geltonos iki rudos. Pasaulyje šios medžiagos gavyba ir naudojimas mažėja, nes ją pakeičia sintetinės dervos. Gintaro lydymosi temperatūra yra 375 °C, o kopalo – nuo 180 iki 360 °C. Jie abu sūriame vandenyje neskęsta (plūduriuoja). Be kopalo ir gintaro kiti fosiliniai sakai: gedanitas (kildinamas iš jau išnykusios pušies), krancitas, bekeritas, stantenitas, glesitas, šraufitas ir t. t. Šiais laikais pažangios technologijos geba iš pigesnio kopalo pagaminti brangų gintarą, kurį atskirti gali tik ekspertai.

Kas lemia švytėjimą?

Be ryškių kvapų ir skonių sakai pasižymi ir švytėjimu ultravioletinėje šviesoje. Tai išspėjamas signalas vabzdžiams. Švytinčios žaizdotos augalo vietos ar jau trūs pumpurai apsaugoti sakais – tai dar viena augalų priemonė kovoti su juos puolančiais vabzdžiais. Bet jų pasaulyje taip pat yra smalsuolių, kuriuos švytėjimai ne atbaido, o pritraukia.

Sakai dažniausiai sudaryti iš įvairių terpenų (angliavandenilių). Dėl to jų sakai yra toksiški vabzdžiams ir patogeniniams grybams. Terpenai ryškiai švyti (nuo mėlynos, iki žalios ir geltonos, net oranžinės spalvos). Terpenoidai (angliavandenilių dariniai) – pagrindiniai sakų komponentai – švyti mėlynai žalia spalva.

Sakų cheminė sudėtis yra sudėtinga, todėl vienareikšmiai pasakyti, kuri medžiaga nulemia švytėjimą beveik neįmanoma.

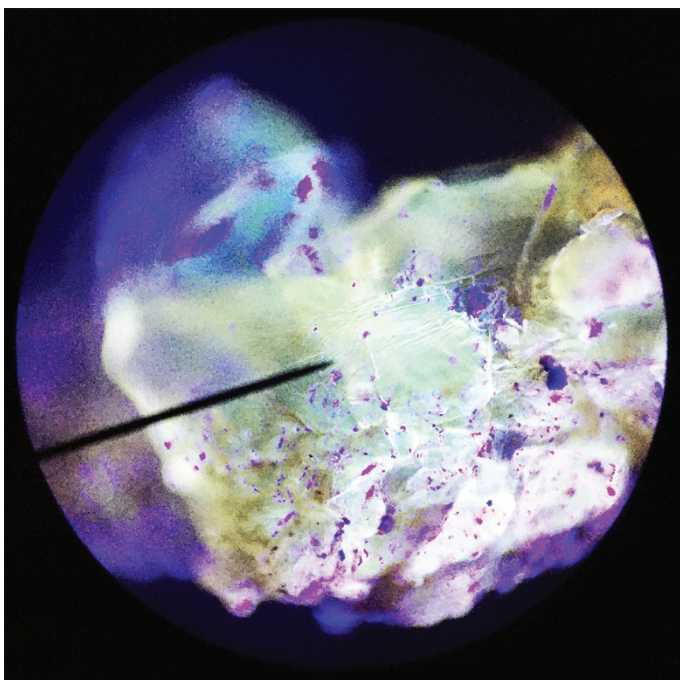
Saugo savo pumpurus

VDU Botanikos sode pastebėta, kad apšviestas ultravioletiniu žibintuvėliu kiparisinių šeimos augalų šakučių apatinę dalį, kai kur ryškiai melsva spalva švyti sakotakiai. Ši savybė labai sudomino, nes pastebėta, kad toks ryškus švytėjimas būdingas tik vienai rūšiai – Lausono puskiparisiiui (*Chamaecyparis lawsoniana*).

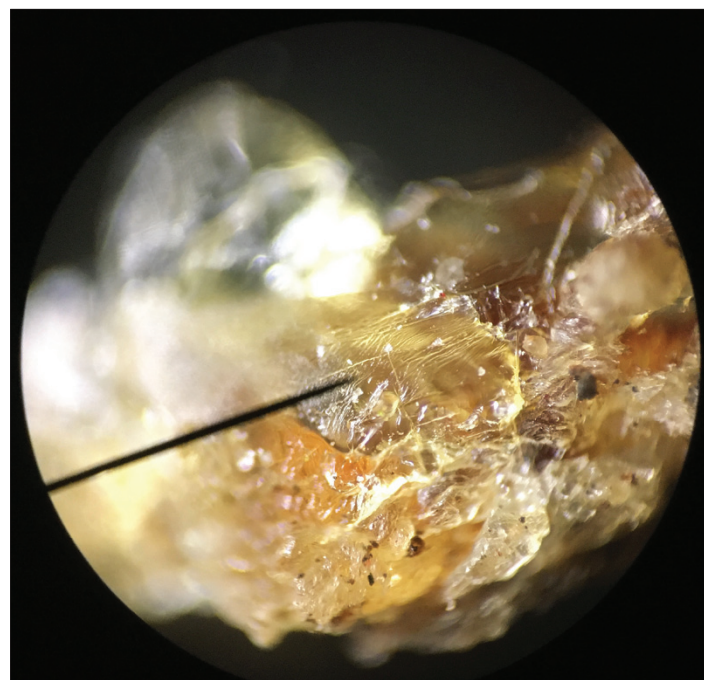
Apšviestas UV, labai gerai matyti, kaip žiemos metu pušys saugo savo pumpurus sakais (šie švyti). Tikriausiai ne vienam smalsu patikrinti gintarinius papuošalus, ar jie švyti. Būna, pasinaudoti UV žibintuvėliu, tik svarbu nepamiršti, kad negalima tiesiai žiūrėti į UV šviesos šaltinį (reikia žiūrėti tik į apšviestą objektą), nes tai kenkia akims. Naktį vaikstant pajūriu šis žibintuvėlis pravers ir gintaraujant.

Bukojo puskiparisio sakotakiai apatinėje šakelės pusėje

Europinio maumedžio sakai pro mikroskopą apšvietus UV

Europinio maumedžio sakai pro mikroskopą

A. Malakauskienės nuotraukos